

POSTANOWIENIE Z DNIA 20 KWIETNIA 2005 R.

I KZP 9/05

Na postanowienie sądu, któremu przekazano środek odwoławczy, w kwestii właściwości tego sądu (art. 35 § 1 k.p.k.) przysługuje zażalenie (art. 35 § 3 k.p.k.).

Przewodniczący: Prezes SN L. Paprzycki.

Sędziowie SN: K. Cesarz (sprawozdawca), F. Tarnowski.

Prokurator Prokuratury Krajowej: A. Herzog.

Sąd Najwyższy w sprawie Leszka R., po rozpoznaniu, przedstawionego na podstawie art. 441 § 1 k.p.k. przez Sąd Rejonowy w G., postanowieniem z dnia 11 stycznia 2005 r., zagadnienia prawnego, wymagającego zasadniczej wykładni ustawy:

„Czy postanowienie sądu rejonowego o przekazaniu według właściwości rzeczowej sprawy przedstawionego do jego rozpoznania zażalenia na postanowienie o umorzeniu postępowania przygotowawczego jest orzeczeniem sądu odwoławczego w rozumieniu art. 426 § 1 i § 2 k.p.k., a jeżeli tak, to czy na takie postanowienie sądu rejonowego służy zażalenie do przełożonego sądu okręgowego?”

p o s t a n o w i ł odmówić podjęcia uchwały.

U Z A S A D N I E N I E

Postanowieniem Policji z dnia 28 grudnia 2002 r., zatwierdzonym przez Prokuratora Prokuratury Rejonowej w G., na podstawie art. 305 § 1 i

3 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 2 k.p.k. odmówiono wszczęcia dochodzenia o czyn określony w art. 288 § 1 k.k.

Prokurator Prokuratury Okręgowej w G. nie przychylił się do zażalenia autora wniosku o ściganie – Leszka R. i skierował je do Sądu Rejonowego w G., który postanowieniem z dnia 24 czerwca 2003 r. uchylił zaskarżone postanowienie.

W dniu 12 września 2003 r. Komendant Komisariatu Policji w G. wydał postanowienie o wszczęciu śledztwa o przestępstwo określone w art. 288 § 1 k.k., natomiast postanowieniem z dnia 28 września 2003 r. na podstawie art. 17 § 1 pkt 1 k.p.k. umorzył to śledztwo.

Prokurator Prokuratury Okręgowej w G., kolejny raz nie przychyliając się do zażalenia pokrzywdzonego, na podstawie art. 306 § 2 k.p.k. skierował je znów do Sądu Rejonowego w G.

Sąd, postanowieniem z dnia 8 czerwca 2004 r. stwierdził swą niewłaściwość i przekazał zażalenie do rozpoznania Prokuratorowi Okręgowemu w G., uznawszy, że zachodzi sytuacja procesowa określona w art. 330 § 2 k.p.k.

Uwzględniając zażalenie prokuratora na to ostatnie postanowienie, Sąd Okręgowy w G. postanowieniem z dnia 25 października 2004 r. uchylił zaskarżone postanowienie i przekazał sprawę do rozpoznania Sądowi Rejonowemu w G. jako właściwemu rzeczowo. W zaistniałej sytuacji procesowej, Sąd ten postanowił „przekazać do rozstrzygnięcia Sądowi Najwyższemu zagadnienie prawne wymagające wykładni przepisów art. 426 § 1 i § 2 k.p.k.”, przedstawione na wstępie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Przepis art. 441 § 1 k.p.k. uzależnia przekazanie zagadnienia prawnego od jego wyłonienia się przy rozpoznawaniu środka odwoławczego. Ta wyjściowa przesłanka nie została spełniona. W niniejszej sprawie Sąd Rejonowy ma obowiązek rozpatrzenia na podstawie art. 329 k.p.k. zażalenia,

przekazanego w trybie określonym w art. 306 § 2 k.p.k., na postanowienie Policji o umorzeniu śledztwa. Stało się tak w efekcie orzeczenia Sądu Okręgowego w G. z dnia 25 października 2004 r., wydanego na podstawie art. 437 k.p.k., z konsekwencjami wynikającymi z treści art. 442 § 3 k.p.k. Jednakże, rzeczywisty problem nurtujący Sąd Rejonowy, sprowadza się do pytania sformułowanego w uzasadnieniu postanowienia tego Sądu, czy „rozpoznając zażalenie (...) jest związany wytycznymi zawartymi w postanowieniu Sądu Okręgowego z dnia 25 października 2004 roku”, powtórnego dalej „czy dla Sądu Rejonowego w G. wiążące jest stanowisko Sądu Okręgowego...”. Jednak jednoznaczna i jasna odpowiedź na to pytanie zawarta jest w treści wymienionych wyżej art. 437 § 2 k.p.k. i art. 442 § 3 k.p.k.

Nie można ponadto nie dostrzec, że wątpliwości Sądu Rejonowego co do skutków procesowych zastosowania tych przepisów wzięły się z bezpodstawnego przekonania, że art. 35 § 1 k.p.k. nie dotyczy właściwości funkcjonalnej, a w rezultacie, że postanowienie wydane na podstawie tego przepisu nie podlega rygorom przewidzianym w jego § 3.

Nie ulega wątpliwości, że art. 35 § 1 k.p.k. dotyczy właściwości funkcjonalnej, a więc także kwestii badania upoważnienia do dokonywania określonych czynności procesowych (zob. m.in. J. Bratoszewski w: J. Bratoszewski i inni: Kodeks postępowania karnego. Komentarz, Warszawa 2003, T. I, s. 387; P. Hofmański, E. Sadzik, K. Zgryzek: Kodeks postępowania karnego. Komentarz, Warszawa 2004, T. I, s. 222; W. Grzeszczyk: Kodeks postępowania karnego. Komentarz, Warszawa 2005, s. 54). Orzeczenie sądu stwierdzającego brak swej właściwości do rozpoznania środka odwoławczego nie jest oczywiście orzeczeniem sądu wydanym na skutek odwołania. Inaczej mówiąc, sąd stwierdzający, że nie jest właściwy do rozpoznania odwołania, nie wydaje postanowienia w ramach kwestionowanej właściwości funkcjonalnej. W myśl art. 35 § 1 k.p.k., sąd ten przekazuje

sprawę w razie stwierdzenia swej niewłaściwości, a nie w przewidywaniu braku kompetencji. Niewłaściwość np. funkcjonalna jest więc faktem procesowym. Wprawdzie na skutek wniesienia środka odwoławczego dochodzi do wszczęcia postępowania odwoławczego, ale to nie przesądza właściwości organu uprawnionego do jego rozpoznania tylko z racji wskazania określonego organu jako adresata środka. Właściwości sądu nie kreuje skierowanie do niego środka odwoławczego. Inaczej rzecz ujmując, przymiot „sądu odwoławczego” w rozumieniu art. 426 § 2 k.p.k., nie może zostać ani nadany, ani narzucony faktem wniesienia do tego sądu środka odwoławczego. W konsekwencji, skoro orzeczenie w kwestii właściwości (art. 35 § 1 k.p.k.) nie jest orzeczeniem sądu odwoławczego, to nie dotyczy go zakaz określony w art. 426 § 2 k.p.k. Orzeczenie takie w efekcie nie jest również objęte wyjątkiem określonym w § 2 *in fine* art. 426 k.p.k. Incydentalne orzeczenie sądu, do którego wpłynął środek odwoławczy, rozstrzygającego w przedmiocie swej właściwości, należy traktować jako orzeczenie, o którym mowa w art. 425 § 1 k.p.k., wydane tylko „w związku” z odwołaniem. Przysługuje na nie zażalenie w myśl art. 35 § 3 k.p.k. w zw. z art. 459 § 2 *in fine* k.p.k. (zob. także: uzasadnienia uchwał SN z dnia 24 maja 1995 r. I KZP 11/95, OSNKW 1995, z. 7 – 8, poz. 44, glosa krytyczna Z. Doda: OSP 1995, z. 11, s. 525 – 526; z dnia 20 września 1996 r. I KZP 21/96, OSNKW 1996, z. 11 – 12, poz. 79, s. 32, aprobujące uwagi Z. Doda i A. Gaberle: Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Komentarz, t. II. Kontrola odwoławcza w procesie karnym 1997, s. 390 – 391; z dnia 27 października 1999 r. I KZP 35/99, OSNKW 1999, z. 11 – 12, poz. 70 ze zdaniem odrębnym A. Siuchnińskiego).

Konkludując, na postanowienie sądu, któremu przekazano środek odwoławczy, w kwestii właściwości tego sądu (art. 35 § 1 k.p.k.) przysługuje zażalenie (art. 35 § 3 k.p.k.).

Wracając natomiast do ustawowych przesłanek przekazania zagadnienia prawnego w trybie art. 441 § 1 k.p.k., stwierdzić należy, że żaden z elementów wyводу zawartego w uzasadnieniu postanowienia Sądu Rejonowego nie stanowi podstawy podjęcia w tej sprawie uchwały przez Sąd Najwyższy. Zagadnienie prawne, jakie mogłoby wyłonić się przy rozpoznawaniu zażalenia pokrzywdzonego (wykładni przepisu art. 330 § 2 zd. 1 k.p.k.) zostało już wyjaśnione, zarówno w orzecznictwie (zob. uchwała SN z dnia 17 maja 2000 r., I KZP 9/00, OSNKW 2000, z. 5 – 6, poz. 42), jak i w piśmiennictwie (R.A. Stefański w: J. Bratoszewski i inni, *op. cit.* s. 488 – 489).